

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

А. В. Пахут

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня,
спеціальність «Облік і оподаткування»,
навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Науковий керівник – д.е.н., професор О. В. Павелко

*Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна*

Статтю присвячено проведенню порівняльного аналізу рівня матеріально-технічного забезпечення закладів вищої освіти Рівненської області та оцінці ефективності використання їхніх основних засобів. Досліджено вартість основних засобів, обсяг активів, рівень зносу, забезпеченість студентів і працівників основними засобами у трьох закладах: Національному університеті водного господарства та природокористування, Національному університеті «Острозька академія» та Міжнародному економіко-гуманітарному університеті імені академіка С. Дем'янчука. Проаналізовано окремі показники та сформувано висновки щодо диференціації рівня ресурсного забезпечення між державними та приватними закладами вищої освіти. **Ключові слова:** матеріально-технічна база, основні засоби, заклади вищої освіти, активи, коефіцієнт зносу, забезпеченість ресурсами.

The article is devoted to a comparative analysis of the level of material and technical support of higher education institutions of the Rivne region and the efficiency of using their fixed assets. The research analyzes the value of fixed assets, total assets, depreciation level, and provision of students and staff with fixed assets at three institutions: National University of Water and Environmental Engineering, National University of Ostroh Academy, and Academician Stepan Demianchuk International University of Economics and Humanities. Selected indicators are examined and conclusions are drawn on differences in resource provision between public and private higher education institutions.

Keywords: material and technical base, fixed assets, higher education institutions, assets, depreciation ratio, resource availability.

Актуальність дослідження матеріально-технічного забезпечення ЗВО України обумовлюється необхідністю підвищення якості освітніх послуг в умовах обмеженого фінансування, зростання вимог до інфраструктури та цифрової трансформації освітнього середовища. Рівень оснащення основними засобами безпосередньо впливає на ефективність організації навчального процесу, можливості проведення наукових досліджень, конкурентоспроможність закладу освіти та мотивацію персоналу. В умовах економічної нестабільності, загального зростання вартості ресурсів і необхідності модернізації інфраструктури особливого значення набуває оцінка ефективності використання наявних основних засобів і потенціалу оновлення матеріально-технічної бази.

Мета дослідження – аналіз показників матеріально-технічного забезпечення ЗВО Рівненської області за 2024 рік та оцінка ефективності використання основних засобів у державних і приватних ЗВО.

У контексті модернізації системи вищої освіти України та забезпечення її конкурентоспроможності на міжнародному рівні, надзвичайної актуальності набуває питання матеріально-технічного забезпечення закладів вищої освіти. Адже саме воно значною мірою визначає якість освітнього середовища, можливості впровадження інноваційних технологій навчання, розвиток наукової діяльності та рівень комфорту студентів і працівників. У цьому дослідженні здійснено порівняльний аналіз основних показників забезпеченості матеріальними ресурсами трьох провідних ЗВО Рівненської області: Національного університету водного господарства та природокористування (НУВГП), Національного університету «Острозька академія» (НУ «ОА») та ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» (МЕГУ).

Початковим параметром дослідження є загальна вартість основних засобів. Абсолютне лідерство за цим показником утримує НУВГП, в якого вона становить 461177 тис. грн. Це майже в 2,5 рази перевищує аналогічний показник НУ «ОА» (183809, 4 тис. грн) та у понад 73 рази – вартість основних засобів МЕГУ (6276 тис. грн). Такий значний розрив пояснюється не лише масштабами інфраструктури, а й статусом університету, що забезпечує більший доступ до бюджетного фінансування, грантів та капітальних вкладень. Втім, більш інформативним показником, який дозволяє оцінити ефективність використання наявних ресурсів, є рівень забезпеченості основними засобами на одного здобувача освіти. У цьому контексті ситуація виявляється схожою у двох державних ЗВО: в НУВГП вона становить 60921,66 грн, у НУ «ОА» – 61147,53 грн (табл. 1).

Таблиця 1

Окремі показники діяльності НУВГП, НУ «ОА» та ПВНЗ «МЕГУ» за 2024 р.

Показники	НУВГП	НУ «ОА»	ПВНЗ «МЕГУ ім. академіка Степана Дем'янчука»
1. Вартість основних засобів, грн	461177000,00	183809464,00	6276000,00
2. Чисельність здобувачів, осіб	7570	3006	3972
3. Забезпеченість ОЗ на одного студента, грн/ос.	60921,66	61147,53	1580,06

*Складено автором на основі [1–3].

В МЕГУ спостерігається дещо інакша ситуація. При кількості студентів 3972 особи, забезпеченість основними засобами на одного здобувача становить лише 1580,06 грн, що у 38–39 разів менше, ніж у державних ЗВО. Такий суттєвий дисбаланс може бути зумовлений декількома факторами: обмеженістю фінансових ресурсів, низьким рівнем інвестицій в інфраструктуру, використанням орендованих основних засобів та дистанційними форматами навчання.

Загальний обсяг активів також є важливим індикатором фінансової стійкості та потенціалу розвитку ЗВО. НУВГП має найбільший обсяг активів – 554973,0 тис. грн, що більше ніж удвічі перевищує активи НУ «ОА» (226213,8 тис. грн) і в понад 11 разів – активи МЕГУ (48092, 0 тис. грн). Залишкова вартість основних засобів також є важливим показником реального стану матеріально-технічної бази. У НУВГП вона становить 461177 тис. грн, у НУ «ОА» – 183809,4 тис. грн, у МЕГУ – лише 6276 тис. грн. Ці показники свідчать про істотно вищий рівень збереження та придатності основних засобів у державних ЗВО, що забезпечується завдяки стабільному фінансуванню, системному оновленню обладнання та підтримці інфраструктури. Натомість у приватному ЗВО наявні основні засоби значною мірою зношені, що може негативно позначатись на якості освітнього процесу та умовах праці (табл. 2). Одним із критично важливих показників є коефіцієнт

зносу основних засобів. У НУВГП він становить 31,99%, у НУ «ОА» – 28,59%, що в межах нормативно допустимих значень. Водночас у МЕГУ – 81,26%, що свідчить про застаріле обладнання, відсутність оновлень. Це може мати негативні наслідки для якості підготовки фахівців, особливо за технічними або прикладними спеціальностями. Частка основних засобів у структурі активів є ще одним важливим показником стратегічної орієнтації ЗВО. У НУВГП та НУ «ОА» вона перевищує 80% (83,10% і 81,25% відповідно), що свідчить про стабільну, довгострокову модель управління активами. У МЕГУ цей показник становить лише 13,05%, що вказує на іншу фінансову модель орієнтовану на обігові активи.

Таблиця 2

Окремі показники діяльності НУВГП, НУ «ОА» та ПВНЗ «МЕГУ» за 2024 р.
(ПВНЗ «МЕГУ») за 2024 р.

Показники	НУВГП	НУ «ОА»	ПВНЗ «МЕГУ імені академіка Степана Дем'янчука»
1. Активи, грн	554973044,00	226213797,00	48092000,00
2. Первісна вартість ОЗ, грн	678092527,00	257403538,00	33498000,00
3. Вартість основних засобів, грн	461177000,00	183809464,00	6276000,00
4. Знос, грн	216915527,00	73594074,00	27222000,00
5. Працівники, осіб	1889,00	475,00	206,00
6. Частка ОЗ у структурі активів, %	83,10%	81,25%	13,05%
7. Коефіцієнт зносу основних засобів, %	31,99%	28,59%	81,26%
8. Забезпеченість ОЗ на одного працівника, грн/ос	244138,17	386967,29	30466,02

*Складено автором на основі [1–3].

Показник забезпеченості основними засобами одного працівника демонструє ще один аспект ефективності управління ресурсами. Лідером є НУ «ОА» – 386967,29 грн/особа, що перевищує показник НУВГП (244138,17 грн/особа). Це пояснюється меншою кількістю працівників в НУ «ОА» – 475 проти 1889 у НУВГП. МЕГУ знову має найнижчий показник – лише 30466,02 грн/особа, що свідчить про недостатню технічну оснащеність кадрів. В дослідженні встановлено суттєві відмінності в рівні матеріально-технічного забезпечення між державними та приватними ЗВО Рівненської області. Проведений аналіз засвідчив, що НУВГП та НУ «ОА» демонструють високі показники за більшістю ключових параметрів: загальною вартістю та залишковою вартістю основних засобів, рівнем забезпеченості студентів і працівників, часткою ОЗ у структурі активів та помірним коефіцієнтом зносу. На відміну від цього, приватний ЗВО – МЕГУ, значно поступається за розглянутими показниками. Низький рівень вартості основних засобів, високий коефіцієнт зносу та низька забезпеченість на одного студента і працівника можуть свідчити про потребу в оновленні інфраструктури та інвестиціях у матеріально-технічну базу або це також може означати, що заклад використовує у своїй діяльності орендовані основні засоби. Отже, забезпечення сучасною матеріально-технічною базою залишається одним із ключових чинників ефективності функціонування ЗВО. Державна підтримка, інвестиційна активність і стратегічне управління активами є визначальними для забезпечення якості освіти та інтеграції у світовий освітній простір.

Проведений аналіз засвідчив наявність істотних відмінностей у рівні матеріально-технічного забезпечення між державними та приватними ЗВО Рівненської області: державні ЗВО характеризуються вищою вартістю основних засобів, помірним рівнем зносу та кращою забезпеченістю ресурсами на одного здобувача освіти й працівника, тоді як у приватному

закладі зафіксовано критично низький рівень забезпеченості основними фондами та надмірно високий рівень їх зносу, що свідчить про обмежені інвестиційні можливості та потребу в оновленні матеріально-технічної бази. Отже, ефективне управління активами, державна підтримка й інвестиційна активність є ключовими чинниками підвищення якості освітнього процесу та сталого розвитку закладів вищої освіти.

1. Фінансова звітність Національного університету «Острозька академія». URL: https://www.ou.edu.ua/ua/info/access/fin_doc/fin_doc_2025/finansovi_zviti_2024 (дата звернення: 06.10.2025).
2. Фінансова звітність Національного університету водного господарства та природокористування (НУВГП). URL: <https://nuwm.edu.ua/publicna-informacija/finansi/finansovi-dokumenty> (дата звернення: 06.10.2025).
3. Фінансова звітність ПВНЗ «МЕГУ імені академіка Степана Дем'янчука» (через портал Clarity-Project). URL: <https://clarity-project.info/edr/24171048/yearly-finances> (дата звернення: 06.10.2025).